

Sygn. akt III KRS 6/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 marca 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Piotr Prusinowski (przewodniczący)

SSN Dawid Miąsik

SSN Andrzej Wróbel (sprawozdawca)

w sprawie z odwołania Ł.P.

od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa z dnia 30 października 2017 r. w przedmiocie sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez asesora sądowego w sądzie powszechnym, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw Publicznych w dniu 20 marca 2018 r.,

uchyla zaskarżoną uchwałę.

UZASADNIENIE

Krajowa Rada Sądownictwa uchwałą nr 487/2017 z dnia 30 października 2017 r, podjętą na podstawie art. 3 ust. 1 pkt 2a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (Dz.U. z 2016 r., poz. 976 ze zm.) wyraziła sprzeciw wobec pełnienia obowiązków sędziego przez Ł.P. - asesora sądowego w Sądzie Rejonowym [...].

Krajowa Rada Sądownictwa wskazała w uzasadnieniu decyzji, iż Dyrektor

Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury zarządzeniem z 24 czerwca 2017 r. ogłosił listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego, obejmującą Ł.P.. Zarządzeniem z 6 lipca 2017 r. Minister Sprawiedliwości ogłosił wykaz wolnych stanowisk asesorskich dla aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej, oraz referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski. Ł.P. dokonał wyboru stanowiska asesora sądowego w Sądzie Rejonowym [...] w wydziale upadłościowo-restrukturyzacyjnym. Decyzją z 18 września 2017 r. Minister Sprawiedliwości mianował Ł.P. asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym w [...] z dniem 21 września 2017 r. na czas nieokreślony. W dniu 13 października 2017 r. Minister Sprawiedliwości przekazał Krajowej Radzie Sądownictwa wykaz asesorów sądowych mianowanych przez Ministra Sprawiedliwości, uwzględniający Ł.P. wraz z wnioskiem o powierzenie pełnienia obowiązków sędziego. Minister Sprawiedliwości 19 października 2017 r. przekazał Radzie informację z Krajowego Rejestru Karnego oraz informację od właściwego komendanta wojewódzkiego Policji, dotyczące Ł.P.. Krajowa Rada Sądownictwa 23 października 2017 r. uzyskała dostęp do tej dokumentacji w systemie teleinformatycznym. Na posiedzeniu 30 października 2017 r. zespół członków Krajowej Rady Sądownictwa zapoznał się ze zgromadzonymi w sprawie materiałami, przeanalizował je, odbył naradę i bezwzględną większością głosów postanowił pozostawić rozstrzygnięcie do decyzji Rady. Zespół stwierdził, w aktach dotyczących Pana Ł.P., brak dokumentacji w zakresie akt osobowych, akt nadesłanych z Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, aktualnego zaświadczenia lekarskiego i zaświadczenia psychologicznego potwierdzających zdolność Pana Ł.P. do pełnienia obowiązków sędziego. Zespół ustalił ponadto, że Pan Ł.P. figuruje w ewidencji kierowców naruszających przepisy ruchu drogowego. Po zakończeniu posiedzenia zespołu wpłynęły aktualne zaświadczenie lekarskie i zaświadczenie psychologiczne, potwierdzające zdolność ze względu na stan zdrowia Pana Ł.P. do pełnienia obowiązków sędziego. Zespół zapoznał się z przedmiotowymi zaświadczeniami.

W ocenie Rady, prawidłowe wykonanie przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury wszystkich zadań przyznaných temu organowi przez

ustawę w ramach procedury naboru asesorów sądowych w sądach powszechnych, nie zwalnia Ministra Sprawiedliwości od samodzielnej weryfikacji, czy kandydat na asesora sądowego spełnia kryteria wynikające z art. 106h p.u.s.p. Z art. 106h p.u.s.p. nie wynika, że na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym może być mianowana osoba, która znalazła się na liście klasyfikacyjnej egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej (art. 33a ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury - Dz.U. z 2017 r., poz. 146 ze zm.) albo na liście klasyfikacyjnej kandydatów na stanowisko asesora sądowego (art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw - Dz.U. z 2017 r., poz. 1139 ze zm.). Przeciwnie, przepis ten wskazuje precyzyjnie szczegółowe kryteria, których spełnienie jest konieczne do uzyskania nominacji na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym.

Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa umieszczenie nazwiska kandydata na asesora sądowego na liście klasyfikacyjnej sporządzonej przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury jest niezbędne - w świetle art. 106i § 1 p.u.s.p. - do mianowania takiej osoby asesorem sądowym. Nie jest to jednak warunek wystarczający. Każda osoba umieszczona na tej liście musi bowiem przede wszystkim spełniać kumulatywnie wszystkie kryteria wskazane w art. 106h p.u.s.p., a Minister Sprawiedliwości przed podjęciem decyzji o mianowaniu powinien zweryfikować, czy takie kryteria w istocie spełnia. Uwzględniając konieczność zbadania czy mianowani asesorzy sądowi spełniają kryteria ustawowe, Przewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa zwrócił się do Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury oraz prezesów sądów właściwych ze względu na miejsce służbowe asesorów o nadesłanie akt osobowych. Na podstawie przeprowadzonej analizy zgromadzonej dokumentacji, Krajowa Rada Sądownictwa ustaliła, że Ł.P. nie ukończył aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. To zaś oznacza, że nie spełnia jednego z kryteriów mianowania asesorem sądowym, wskazanego w art. 106h pkt 2 p.u.s.p. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, Ł.P. nie mógł zatem być mianowany asesorem sądowym w Sądzie Rejonowym [...]. Stanowiska tego nie zmienia analiza art. 15 ustawy z dnia

11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 1139; dalej: ustawa nowelizująca). Przepis ten ma charakter jednorazowy i został zrealizowany zarządzeniem Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury nr 114/2017 z dnia 24 czerwca 2017 r. w sprawie ogłoszenia listy klasyfikacyjnej kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Zgodnie z art. 33a ust. 5 ustawy o KSSiP, egzaminowanemu aplikantowi aplikacji sędziowskiej przysługuje wybór jednego z wolnych stanowisk asesorskich, według kolejności miejsca zajmowanego na tej liście.

Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła uwagę, że ani art. 15 ustawy nowelizującej, ani art. 33a ustawy o KSSiP nie przyznają Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji do mianowania asesora sądowego w sądzie powszechnym, jak również nie przyznają kandydatowi prawa podmiotowego do uzyskania nominacji na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym. Z art. 15 ust. 1 ustawy nowelizującej wynika bowiem jednorazowa norma kompetencyjna, przyznana Dyrektorowi Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Poza tym, w art. 15 ustawy nowelizującej zawarto wyłącznie przepisy o charakterze proceduralnym, które nie określają materialnoprawnych przesłanek mianowania asesorów sądowych. Kryteria mianowania na stanowiska asesora sądowego zostały bowiem wymienione w art. 106h p.u.s.p. Przepis ten wszedł w życie z dniem 21 czerwca 2017 r. i żaden przepis ustawy nowelizującej nie wyłącza jego zastosowania do któregośkolwiek z naborów na stanowiska asesorskie w sądach powszechnych. Jeżeli zamiarem ustawodawcy byłoby przyznanie osobom, które nie ukończyły aplikacji w KSSiP prawa mianowania asesorem sądowym, to w ustawie nowelizującej wyraźnie wyłączyłby zastosowanie art. 106h pkt 2 p.u.s.p. w odniesieniu do tej grupy osób. Ustawodawca tego jednak nie uczynił, co w ocenie Rady przemawia na rzecz przedstawionej wyżej interpretacji.

W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa, skoro Ł.P. nie spełnia łącznie wszystkich ustawowych kryteriów mianowania asesorem sądowym, to nie może pełnić obowiązków sędziego w sądzie powszechnym.

Powyższe okoliczności spowodowały, że w trakcie posiedzenia Krajowej Rady Sądownictwa 30 października 2017 r., w głosowaniu tajnym, za wyrażeniem

sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez Pana Ł.P. - asesora sądowego w Sądzie Rejonowym [...] oddano 13 głosów, „przeciwko” wyrażeniu sprzeciwu oddano 3 głosy, przy 2 głosach „wstrzymujących się”. Uwzględniając wyniki głosowania, Krajowa Rada Sądownictwa bezwzględną większością głosów wyraziła sprzeciw wobec pełnienia obowiązków sędziego przez Pana Ł.P. - asesora sądowego w Sądzie Rejonowym [...].

Mając na uwadze powyższe, Krajowa Rada Sądownictwa uznała, że wyrażenie sprzeciwu było zasadne i konieczne, bowiem niezajęcie takiego stanowiska oznaczałoby - w świetle art. 106i § 8 p.u.s.p. - dopuszczenie do pełnienia obowiązków sędziego osoby, która nie spełnia ustawowych kryteriów mianowania na stanowisko asesora sądowego.

Ł.P. - asesor sądowy w Sądzie Rejonowym [...] na podstawie art. 44 ust 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 976 ze zm., dalej jako „ustawa o KRS”) złożył odwołanie od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr 478/2017 z dnia 30 października 2017 r. w przedmiocie wyrażenia sprzeciwu wobec pełnienia przez niego obowiązków sędziego na stanowisku asesora sądowego w Sądzie Rejonowym [...], z powodu jej sprzeczności prawem. Uchwałę powyższą Ł.P. zaskarżył w całości i wniósł o jej uchylenie w całości. Wniósł także o przyjęcie niniejszego odwołania do rozpoznania.

Zaskarżonej uchwale zarzucił na podstawie art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS naruszenie prawa materialnego polegające na błędnej jego wykładni oraz niewłaściwym jego zastosowaniu, tj.:

a) niewłaściwym zastosowaniu art. 106h pkt 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062 ze zm., dalej jako „u.s.p.”). poprzez przyjęcie, że odwołujący nie spełnia przestanki mianowania asesorem sądowym, bowiem nie ukończył aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (dalej jako „KSSiP”), podczas gdy wobec odwołującego stosowanie tego przepisu jest wyłączone normą szczególną wyrażoną w art. 15 ust. 1 i 12 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2017 r., poz. 1139, dalej jako „ustawa

nowelizująca”) w zw. z art. 106i u.s.p.;

b) obrazie art. 15 ust. 1 i ust. 12 ustawy nowelizującej poprzez ich błędną wykładnię i przyjęcie, że w art. 15 ustawy nowelizującej zawarto wyłącznie przepisy o charakterze proceduralnym, które nie określają materialnoprawnych przesłanek mianowania asesorem sądowym, podczas gdy poprzez odesłanie do art. 106i u.s.p. powyższy przepis reguluje przesłanki mianowania asesorem sądowym;

c) obrazie art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez niezastosowanie w procesie wykładni przepisów wymienionych w punktach a i b dyrektyw wykładni systemowej i funkcjonalnej, założenia racjonalności prawodawcy, nakazu wykładni prokonstytucyjnej, poszanowania praw nabytych, co doprowadziło do ustalenia przez Krajową Radę Sądownictwa treści wymienionych w punktach a i b przepisów niezgodnej z Konstytucją.

Na podstawie art. 398³ § 1 pkt 2 k.p.c. w zw. z art. 44 ust. 3 ustawy o KRS Ł.P. zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które mogło mieć istotny wpływ na wynik sprawy, a polegające na:

d) obrazie art. 106i § 1, 4 i 8 u.s.p. poprzez oparcie decyzji na kwestionowaniu prawidłowości mianowania odwołującego asesorem sądowym, podczas gdy Rada posiada kompetencje do oceny wniosku o powierzenie pełnienia obowiązków sędziego, a nie do kontroli przesłanek mianowania asesora sądowego;

e) obrazie art. 33 ust. 1 ustawy o KRS, poprzez brak wszechstronnego rozważenia sprawy, co wyrażało się w pochopnym podjęciu decyzji, na podstawie niekompletnego materiału.

Ł.P. podniósł, iż w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały Krajowa Rada Sądownictwa wskazała, że obowiązki sędziego na stanowisku asesorskim może wykonywać jedynie osoba, która mogła zostać mianowana asesorem sądowym, podnosząc jednocześnie, że z art. 106h usp nie wynika, że na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym może być mianowana osoba, która znalazła się na liście klasyfikacyjnej. Krajowa Rada Sądownictwa zwróciła uwagę, że art. 15 ustawy nowelizującej, nie przyznaje Ministrowi Sprawiedliwości kompetencji do mianowania asesora sądowego w sądzie powszechnym, jak również nie przyznaje kandydatowi prawa podmiotowego do uzyskania nominacji na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym. Zdaniem Rady z art. 15 ustawy nowelizującej

wynika jednorazowa norma kompetencyjna, przyznana Dyrektorowi KSSiP, zaś poza tym zawarto w tym przepisie wyłącznie przepisy o charakterze proceduralnym, które nie określają materialnoprawnych przesłanek mianowania asesorów sądowych.

W ocenie odwołującego Krajowa Rada Sądownictwa dokonała błędnej wykładni ww. przepisów. Artykuł 106h pkt 2 u.s.p. stanowi, że na stanowisko asesora sądowego może być mianowany ten, kto ukończył aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Z kolei w myśl art. 15 ust. 1 ustawy nowelizującej Dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, w terminie 14 dni od dnia wejścia w życie ustawy, sporządzi i ogłosi listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Na listę tę wpisuje się: 1) aplikantów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej oraz 2) referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski. *Lege non distinguente* - chodzi tu o wszystkich referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski, a nie tylko o tych, którzy jednocześnie ukończyli aplikację w KSSiP. Osoby wpisane na listę mają prawo wyboru stanowiska asesora sądowego (art. 15 ust. 6 ustawy nowelizującej). Zgodnie z art. 15 ust. 12 ustawy nowelizującej, do kandydatów, którzy dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego, stosuje się w szczególności art. 106i u.s.p., w brzmieniu nadanym ustawą, który to przepis stanowi podstawę mianowania asesorem sądowym, złożenia ślubowania, nawiązania stosunku służbowego i objęcia stanowiska. Wobec kolizji normy wyrażonej w art. 106h pkt 2 u.s.p. z normą wyrażoną w art. 15 ust. 1 i 12 ustawy nowelizującej w zw. z art. 106i u.s.p. stosowanie tej pierwszej jest wyłączone w związku ze szczególnym charakterem tej drugiej. W odniesieniu do tychże norm należy bowiem zastosować zasadę *lex specialis derogat legi generali*. Istotą tej zasady jest brak wyraźnej derogacji normy ogólnej i zastosowanie normy która w sposób wyjątkowy, odmiennie niż norma ogólna reguluje daną kwestię.

Zdaniem odwołującego się nie ma zatem racji Krajowa Rada Sądownictwa twierdząc, że jeżeli zamiarem ustawodawcy byłoby przyznanie osobom, które nie ukończyły aplikacji w KSSiP prawa mianowania asesorem sądowym, „to w ustawie

nowelizującej wyraźnie wyłączyłby zastosowanie art. 106 h pkt 2 u.s.p. w odniesieniu do tej grupy osób”. Prawodawca bowiem wyraził swą wolę wprowadzając przepis szczególny, który wyłączył stosowanie art. 106 h pkt 2 u.s.p. mocą wspomnianej zasady *lex specialis*. Zamiar ustawodawcy aby przyznać osobom, który nie ukończyły aplikacji w KSSiP prawa mianowania asesorem sądowym wynika jednoznacznie z art. 15 ustawy nowelizującej. W tym ostatnim przepisie ustawodawca wprost nakazał mianowanie takich osób (o ile, w szczególności, złożyły egzamin sędziowski w KSSiP w latach 2011-2016 i dokonały wyboru stanowiska asesorskiego). Przytoczony argument Rady należy zatem odwrócić. Gdyby zamiarem ustawodawcy było nieprzyznanie osobom, który nie ukończyły aplikacji w KSSiP prawa mianowania asesorem sądowym, to nie nakazywałby wpisywania ich na listę klasyfikacyjną, nie umożliwiałby dokonania wyboru stanowiska i nie nakazywałby Ministrowi Sprawiedliwości mianowania ich asesorami.

Odwołujący podał, iż zdaje sobie sprawę, że dla zachowania pełnej jasności prawa wyłączenie stosowania art. 106h pkt 2 u.s.p. wobec osób wymienionych w art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy nowelizującej powinno nastąpić. Skoro jednak ustawodawca tego zaniechał doprowadzając w ten sposób do kolizji norm, to kolizję tę usunąć należy przy zastosowaniu reguł kolizyjnych, dokonując prokonstytucyjnej wykładni prawa, realizując postulat racjonalności prawodawcy i opierając się na dyrektywach wykładni, które nie pozwalają uznawać części norm systemu za zbędne i które nakazują unikać wykładni, która prowadzi do absurdalnych wniosków.

Przyjęcie interpretacji prezentowanej przez Krajową Radę Sądownictwa oznaczałoby zdaniem Ł.P., że przepis art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy nowelizującej staje się przepisem martwym, bądź prowadzącym do irracjonalnych następstw, co jest sprzeczne z zasadą racjonalności ustawodawcy.

Ł.P. stwierdził, że art. 106h pkt 2 u.s.p. nie ma prymatu nad art. 15 ustawy nowelizującej. Oba konkurencyjne przepisy są tej samej rangi (ustawowej). Co więcej, art. 106h pkt 2 u.s.p. nie zakazuje mianowania na stanowisko asesora określonych osób ani nie wyłącza możliwości innego ukształtowania przesłanek mianowania w innych przepisach rangi ustawowej. Zatem dla podstawy

wnioskowania, że osoba która nie ukończyła aplikacji w KSSiP nie może zostać mianowana asesorem sądowym, nie stosuje się wprost art. 106k pkt 2 u.s.p., lecz wnioskuje się z tego przepisu *a contrario*. Ponieważ jednak wnioskowanie takie - w omawianym zakresie - stoi w sprzeczności z podstawową regułą kolizyjną (*lex specialis derogat legi generali*), jest sprzeczne z konstrukcją racjonalności prawodawcy oraz z wyrażoną w uzasadnieniu ustawy wolą prawodawcy, prowadzi do pokrzywdzenia osób które cechują się najwyższymi kwalifikacjami (umożliwiającymi objęcie urzędu sędziego), nie można uznać tego wnioskowania za zasadne.

Z art. 15 ust. 11 ustawy nowelizującej wynika, że z chwilą dokonania wyboru stanowiska asesorskiego kandydaci na asesorów tracą możliwość ubiegania się o stanowisko sędziowskie. Mając powyższy przepis na względzie odwołujący stwierdził, że Krajowa Rada Sądownictwa naruszyła nakaz dokonywania prokonstytucyjnej wykładni przepisów ustawowych przyjmując interpretację, zgodnie z którą ustawodawca dopuścił, by osoby zdające egzamin sędziowski bez aplikacji ukończonej w KSSiP były wpisywane na listę klasyfikacyjną i dokonywały wyboru stanowisk asesorskich, których zdaniem Rady nie mogli objąć, a jedynym skutkiem dokonania takiego wyboru było pozbawienie tych osób prawa ubiegania się o stanowisko sędziowskie, które uprzednio im przysługiwało. Taka wykładnia rażąco narusza wynikające z art. 2 Konstytucji zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także ochrony praw słusznie nabytych.

Co więcej, z dniem 21 września 2017 r. osoby, które nie ukończyły aplikacji w KSSiP (w tym odwołujący) zostały mianowane asesorami sądowymi. Wedle stanowiska Krajowej Rady Sądownictwa osoby te nie mogły być mianowane asesorami, co oznacza nie tylko, że nie mogą pełnić obowiązków sędziego, ale również, że nie mogą wykonywać innych niż wymiar sprawiedliwości zadań z zakresu ochrony prawnej; ich orzeczenia byłyby bowiem nieważne. Jednakże do mianowania ww. osób asesorami sądowymi doszło. Osoby te objęły stanowiska i orzekają w sądach powszechnych. Przełożeni odwołującego, którym znane jest stanowisko i argumentacja Krajowej Rady Sądownictwa, kierują sprawy do jego referatu, odwołujący wydaje orzeczenia (podobnie jak inne znane mu osoby będące w podobnej sytuacji). Z żadnej strony nie padają sugestie powstrzymania się od

orzekania. Oznacza to że w środowisku sędziowskim stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa nie znajduje uznania i ocenić je trzeba jako odosobnione.

W ocenie odwołującego z powyższego wynika, że wykładnia przepisów art. 106h u.s.p. i art. 15 ustawy nowelizującej prezentowana przez Krajową Radę Sądownictwa w zaskarżonej uchwale, ostać się nie może, gdyż jest sprzeczna z zasadami wynikającymi z art. 2 Konstytucji. Wprowadzone ustawą nowelizującą ograniczenie w dostępie do służby publicznej i ograniczenie w niej praw nabytych (w zakresie zmiany modelu dojścia do zawodu sędziego dotyczącym asystentów sędziów i referendarzy sądowych) należy zatem traktować z ostrożnością. Skoro bowiem odwołujący spełnia warunki powołania na stanowisko sędziowskie, a z regulacji ustawowej wynika, że zamiarem ustawodawcy było umożliwienie mu obrania ścieżki wiodącej przez asesurę, to nie można interpretować ustawy tak, by prawo to ograniczyć, bowiem stanowi to naruszenie zasad wynikających z art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji.

Wobec przedstawionej wyżej argumentacji odwołujący stwierdził, iż spełnia przesłanki mianowania na stanowisko asesora sądowego wyrażone w art. 61 § 1 pkt 3 i 4 w zw. z art. 106h pkt 1 u.s.p. oraz w art. 106h pkt 3 u.s.p. Stosowanie art. 106h pkt 2 u.s.p. jest wyłączone przez regulację szczególną z art. 15 ust. 1 i 12 ustawy nowelizującej, ponieważ odwołujący złożył egzamin sędziowski jako asystent sędziego w roku 2011 i w dniu 9 sierpnia 2017 r. - będąc zatrudnionym w charakterze referendarza sądowego - dokonał wyboru stanowiska asesora sądowego. Prawidłowości mianowania asesorem sądowym w Sadzie Rejonowym [...] nie sposób więc kwestionować. Oznacza to, że przedstawiona w uzasadnieniu skarżonej uchwały przesłanka wyrażania sprzeciwu wobec powierzenia odwołującemu obowiązków sędziowskich jest nietrafna, prowadzi do obrazy art. 106h u.s.p. i art. 15 ustawy nowelizującej, a uchwała winna zostać w całości uchylona jako naruszająca prawo.

Krajowa Rada Sądownictwa dopuściła się też obrazy przepisów postępowania, w szczególności art. 106i § 1, 4 i 8 u.s.p. poprzez oparcie zaskarżonej uchwały na kwestionowaniu prawidłowości mianowania odwołującego asesorem sądowym. Rada nie powinna skupiać się na kontroli prawidłowości mianowania, ale na kwestiach związanych z zasadnością powierzenia asesorowi

obowiązków sędziego, mając na względzie interes sądownictwa.

W ocenie odwołującego się Krajowa Rada Sądownictwa dopuściła się nadto obrazy art. 33 ust. 1 ustawy o KRS poprzez brak wszechstronnego rozważenia sprawy. Sposób procedowania przez Radę w kwestii wyrażenia sprzeciwu wobec powierzenia obowiązków sędziego asesorom sądowym, których listę przekazał Radzie Minister Sprawiedliwości w październiku 2017 r. był daleki od realizacji wspomnianej zasady. Z zamieszczonej na stronie internetowej Rady informacji wynika, że Rada rozstrzygnęła w sprawach indywidualnych 265 asesorów sądowych po kilku godzinach obrad, zdając sobie sprawę, że nie wpłynęły jeszcze wszystkie istotne dokumenty. Następnie jednak Rada - prawdopodobnie pod wpływem stanowisk Stowarzyszenia Sądów Polskich Iustitia i Rzecznika Praw Obywatelskich - podjęła swoiste „negocjacje” z asesorami, zmieniając stanowisko i dokonując ponownego rozpoznania spraw asesorów, którzy przedstawili aktualne zaświadczenia o stanie zdrowia. Ponowne zbadanie sprawy nie stało się udziałem odwołującego, gdyż nie był on w stanie przedstawić Radzie „nowej okoliczności” w rozumieniu art. 45 ustawy o KRS, ponieważ w jego sprawie Rada dysponowała dokumentami, lecz wskutek działania pozbawionego namysłu i obiektywizmu, oparła się na błędnej interpretacji prawa. Zdaniem odwołującego sposób działania Krajowej Rady Sądownictwa w jego sprawie (podobnie jak w sprawach pozostałych asesorów) nie może być uznany za wszechstronne rozważenie sprawy. Oznacza to że Rada dopuściła się obrazy art. 33 ust. 1 ustawy o KRS. Obraza tego przepisu mogła mieć istotny wpływ na treść skarżonej uchwały.

Odpowiedzią na odwołanie Ł.P. - asesora sądowego w Sądzie Rejonowym [...] od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa w przedmiocie sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez asesora sądowego w sądzie powszechnym Wiceprzewodniczący Krajowej Rady Sądownictwa wniósł o oddalenie odwołania w całości, jako pozbawionego uzasadnionych podstaw.

W odniesieniu do zarzutów naruszenia art. 106h pkt 2 i art. 106i ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2018 r., poz. 23 ze zm.; dalej: p.u.s.p.) oraz art. 15 ust. 1 i art. 15 ust. 12 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z

2017 r., poz. 1139 ze zm.; dalej; ustawa z dnia 11 maja 2017 r.), Wiceprzewodniczący KRS zauważył, że materialnoprawne przesłanki mianowania asesora sądowego w sądzie powszechnym wynikają wyłącznie z art. 106h p.u.s.p., a żaden przepis ustawy z dnia 11 maja 2017 r. nie wyłącza ani nie ogranicza jego zastosowania w którymkolwiek naborze na stanowiska asesorskie. Organ mianujący asesora sądowego ma zatem obowiązek uwzględnienia art. 106h p.u.s.p. jako zasadniczego elementu podstawy prawnej oceny, czy kandydat na asesora sądowego może zostać mianowany na to stanowisko. Wiceprzewodniczący KRS wskazał, iż Rada podtrzymuje swoje stanowisko wyrażone w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały, zgodnie z którym art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. ma charakter dostosowujący w zakresie regulacji określającej tryb wydawania przez Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury listy rankingowej egzaminowanych aplikantów aplikacji sędziowskiej. Innymi słowy, art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. pełnił w przedmiotowym postępowaniu nominacyjnym funkcję art. 33a ust. 1 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz.U. z 2017 r., poz. 146 ze zm.). W żaden jednak sposób nie zwalniał Ministra Sprawiedliwości, jako organu mianującego asesorów sądowych, z obowiązku zastosowania art. 106h p.u.s.p. W ocenie Rady, podobnie jest z art. 15 ust. 12 ustawy z dnia 11 maja 2017 r., który odsyłając do art. 106i p.u.s.p. umożliwia przeprowadzenie czynności opisanych w tym przepisie w ramach pierwszego postępowania nominacyjnego prowadzonego po 21 czerwca 2017 r. Niemniej jednak również i ten przepis w żaden sposób nie uchyla ani nie ogranicza mocy obowiązującej art. 106h p.u.s.p. Oznacza to, że art. 15 ust. 12 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. umożliwia zastosowanie art. 106i p.u.s.p. wyłącznie w stosunku do tych kandydatów, którzy dokonali wyboru stanowiska asesora sądowego i którzy spełniają kryteria wynikające z art. 106h p.u.s.p. W ocenie Rady, art. 15 ust. 1 i 12 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. w związku z art. 106i p.u.s.p. nie stanowi wystarczającej podstawy prawnej mianowania asesora sądowego - niezbędne jest bowiem zastosowanie także art. 106h p.u.s.p. Odwołujący się sugeruje natomiast, że w ramach pierwszego naboru na stanowiska asesorskie po wejściu w życie ustawy z dnia 11 maja 2017 r., kandydat na asesora sądowego nie musiał - w chwili nominacji - spełniać takich kryteriów, jak np.

posiadanie obywatelstwa polskiego, ukończenie wyższych studiów prawniczych lub zdolność do pełnienia obowiązków sędziego ze względu na stan zdrowia. Taki rezultat wykładni analizowanych przepisów byłby nie do pogodzenia z pozycją ustrojową asesora sądowego, jako funkcjonariusza publicznego uczestniczącego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Zdaniem Rady, wbrew sugestii odwołującego się, wykładnia przyjęta przez Radę nie prowadzi do tego, że art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. „staje się przepisem martwym, bądź prowadzącym do irracjonalnych następstw”. W ocenie Rady, prawidłowe zastosowanie art. 15 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. pozwala na mianowanie asesorami sądowymi osób spełniających wymagania wynikające z art. 106h p.u.s.p. spośród kandydatów umieszczonych na liście klasyfikacyjnej sporządzonej na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 11 maja 2017 r., którzy następnie dokonali wyboru miejsca asesorskiego. Tylko taka wykładnia, pozwala na zapewnienie skuteczności wszystkich przepisów regulujących materialnoprawne i procesowe aspekty prawidłowego mianowania asesorów sądowych w naborze prowadzonym w trybie art. 15 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. Krajowa Rada Sądownictwa nie ma bowiem możliwości dowolnego wyboru przepisów, którym odmawia stosowania w ramach kontrolowanego postępowania. Gdyby ustawodawca rzeczywiście chciał wyłączyć stosowanie art. 106h pkt 2 p.u.s.p. w odniesieniu do postępowania prowadzonego na podstawie art. 15 ustawy z dnia 11 maja 2017 r., dokonałby tego wyraźnie w treści tego przepisu. Skoro takiego zabiegu nie zrealizował, Rada nie mogła odmówić zastosowania spornego przepisu z uwagi na konieczność realizacji zasady praworządności.

Dalej Wiceprzewodniczący KRS przypomniał, iż zdaniem odwołującego się Rada naruszyła art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej przez niezastosowanie w procesie wykładni art. 106h pkt 2 i art. 106i p.u.s.p. oraz art. 15 ustawy z dnia 11 maja 2017 r. dyrektyw wykładni systemowej i funkcjonalnej, założenia racjonalności prawodawcy, nakazu wykładni prokonstytucyjnej, poszanowania praw nabytych. Tymczasem podkreślenia wymaga, że analiza spornych przepisów musi być dokonywana nie tylko z perspektywy ekspektatywy prawa lub ewentualnego prawa podmiotowego przysługującego kandydatowi na asesora sądowego, ale również w kontekście

ustrojowym. Asesor sądowy w sądzie powszechnym jest bowiem mianowany w celu pełnienia obowiązków sędziego, a zatem dla sprawowania wymiaru sprawiedliwości. Innymi słowy, pełniąc obowiązki sędziego, asesor sądowy uczestniczy w sprawowaniu władzy państwowej - władzy sądowniczej. W demokratycznym państwie prawnym nie ma natomiast miejsca na „niepewność” co do prawnej legitymacji funkcjonariusza publicznego do sprawowania władzy. Przede wszystkim, w przypadku władzy sądowniczej, prawna podstawa sprawowania tej władzy musi być precyzyjna i jednoznaczna. Stanowisko sędziego i asesora sądowego nie służy zatem realizacji indywidualnych aspiracji, ani nie jest zawodem, który można dowolnie wybrać. Dlatego z uwagi na pozycję ustrojową asesora sądowego pełniącego obowiązki sędziego oraz z uwagi na konstytucyjną charakterystykę władzy sądowniczej, niezbędne było dokonanie ścisłej wykładni przepisów zastosowanych w kontrolowanym postępowaniu. Asesor sądowy wykonujący obowiązki sędziego wydaje bowiem wyroki w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej, a zatem prawidłowość jego umocowania ma zasadnicze znaczenie dla bezpieczeństwa obywateli i pewności obrotu prawnego. Te wartości konstytucyjne musiały zostać uwzględnione w procesie wykładni przepisów określających wymogi stawiane kandydatom na asesora sądowego.

Odnosząc się do zarzutów sformułowanych przez odwołującego się Wiceprzewodniczący KRS podkreślił, że rzeczywiście w aktualnym stanie prawnym ustawodawca tak określił materialnoprawne przesłanki mianowania asesora sądowego w sądzie powszechnym, że osoby ubiegające się o to stanowisko muszą spełniać odmienne kryteria niż osoby ubiegające się o powołanie na stanowisko sędziego. W ocenie Krajowej Rady Sądownictwa nie można jednak z tego, że osoba która nie ukończyła aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury może zostać sędzią, a nie może być jej powierzony pełnienie obowiązków sędziowskich w charakterze asesora sądowego, czynić argumentu przeciwko stanowisku Rady przedstawionemu w uzasadnieniu uchwały. Rolą Rady jest bowiem stosowanie obowiązujących przepisów nawet gdy nie są one systemowo spójne. Taka rola Rady wynika z zasady podziału władzy. Ponadto odwołujący się wykazuje, że jedynym skutkiem dla osób, które zdały egzamin sędziowski bez ukończenia aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, a następnie

zostały wpisane na listę klasyfikacyjną i dokonały wyboru stanowisk asesorskich jest pozbawienie ich prawa ubiegania się o stanowisko sędziowskie, które to prawo im przysługiwało. Również ten zarzut uznać należy za chybiony, ponieważ Krajowa Rada Sądownictwa nie ma możliwości zmiany obowiązujących regulacji ustawowych, które były znane odwołującemu się przed przystąpieniem do procedury naboru na stanowisko asesora sądowego w sądzie powszechnym. Mając na uwadze powyższe nie można zgodzić się z twierdzeniem odwołującego się, że interpretacja przepisów przedstawiona przez Radę w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały „rażąco narusza wynikające z art. 2 Konstytucji RP zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także ochrony praw słusznie nabytych”. Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa przyjęcie interpretacji przepisów niekorzystnej dla odwołującego się nie jest równoznaczne z naruszeniem standardów konstytucyjnych.

Zdaniem Rady nie można również zgodzić się z twierdzeniem odwołującego się, że Rada dokonując kontroli legalności aktu mianowania dokonanego przez Ministra Sprawiedliwości przekroczyła swoje ustawowe kompetencje. Jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały, „Krajowa Rada Sądownictwa jest upoważniona do badania prawidłowości aktu mianowania asesora sądowego w sądzie powszechnym. Jako organ państwa stojący na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów (art. 186 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej), Krajowa Rada Sądownictwa nie może się od tego obowiązku uchylić”. W sprawach indywidualnych Rada ma bowiem obowiązek wszechstronnego rozważenia całokształtu okoliczności sprawy.

Odnosząc się do zarzutu odwołującego się, że Krajowa Rada Sądownictwa wykazała się niekonsekwencją formułując w uzasadnieniu zaskarżonej uchwały wątpliwości co do konstytucyjności asesury w obecnym kształcie i wyrażając jednak zgodę na powierzenie pełnienia obowiązków sędziowskich większości asesorów, Wiceprzewodniczący Rady wskazał, że jest on bezzasadny. Powodem wyrażenia przez Krajową Radę Sądownictwa sprzeciwu wobec pełnienia obowiązków sędziego przez odwołującego się było niespełnienie jednego z kryteriów mianowania asesorem sądowym - nieukończenia aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, o którym stanowi art. 106h pkt 2 p.u.s.p. Ustawodawca

przewidział udział Krajowej Rady Sądownictwa w procedurze mianowania asesorów sądowych w sądach powszechnych dopiero po doręczeniu osobom ubiegającym się o to stanowisko aktu mianowania przez Ministra Sprawiedliwości. Rada nie miała podstaw aby *a priori* przyjąć, że Minister Sprawiedliwości mianuje asesorami sądowymi osoby, które nie wypełniają przesłanek z art. 106h p.u.s.p. Powyższe stało się wiadome Radzie dopiero w momencie wpływu stosownej dokumentacji i podjęcia - w ramach ustawowych kompetencji - czynności mających na celu wszechstronne rozpoznanie sprawy. Tym samym sugestie odwołującego się, że Rada powinna podjąć działania mające wyeliminować spośród osób ubiegających się o stanowisko asesora sądowego te, które nie spełniają przesłanek mianowania nie zasługują na uwzględnienie.

Zdaniem Wiceprzewodniczącego KRS, wbrew podnoszonemu przez odwołującego się zarzutowi naruszenia art. 33 ust. 1 ustawy o KRS należy podkreślić, że we wszystkich sprawach indywidualnych dotyczących pełnienia przez asesorów sądowych w sądach powszechnych obowiązków sędziego, Rada dokonała wszechstronnego rozważenia sprawy, stosując jednolite kryteria oceny, wynikające z przepisów określających materialnoprawne podstawy mianowania asesorów sądowych. Krajowa Rada Sądownictwa dokonała także wyczerpującej wykładni zastosowanych przepisów, a argumentację w tym zakresie przedstawiła w uzasadnieniu dotyczącej odwołującego się uchwały. Nie zasługuje zatem zdaniem Wiceprzewodniczącego Rady na aprobatę stanowisko odwołującego się, że Rada rozstrzygnęła jego sprawę negatywnie „wskutek działania pozbawionego namysłu i obiektywizmu, oparła się na błędnej interpretacji prawa”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W ustawie - Prawo o ustroju sądów powszechnych, w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 10 lipca 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r., poz. 133 ze zm.), z mocą od 1 stycznia 2016 r., uregulowano warunki, jakie powinien spełniać asesor sądowy. Zgodnie z art. 106h § 1 pkt 5 i 6 p.u.s.p. w ówczesnym brzmieniu na stanowisko asesora sądowego mógł być powołany ten, kto ukończył aplikację sędziowską w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury i złożył egzamin sędziowski. Jednakże wymóg ukończenia aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa

i Prokuratury nie dotyczył osób, które złożyły egzamin sędziowski na podstawie art. 151c albo art. 155 § 7 p.u.s.p. (art. 106h § 3 pkt 2 tej ustawy), tj. odpowiednio referendarza sądowego po przepracowaniu trzech lat na stanowisku referendarza lub asystenta sędziego oraz asystenta sędziego po przepracowaniu pięciu lat na tym stanowisku. Następnie art. 106h p.u.s.p. został zmieniony ustawą z dnia 11 maja 2017 r. z mocą od 21 czerwca 2017 r., stanowiąc że na stanowisko asesora sądowego może być mianowany ten, kto: spełnia warunki określone w art. 61 § 1 pkt 1-4 (pkt 1); ukończył aplikację w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (pkt 2) oraz złożył egzamin sędziowski lub prokuratorski (pkt 3). Zgodnie z tym przepisem warunkiem koniecznym do mianowania asesorem sądowym jest ukończenie aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, wobec czego referendarze sądowi i asystenci sędziów, którzy takiej aplikacji nie ukończyli, z dniem jego wejścia w życie pozbawieni zostali możliwości mianowania asesorem sądowym.

Zgodnie ze zmienionym art. 106i § 1 p.u.s.p., asesorów sądowych mianuje Minister Sprawiedliwości na czas nieokreślony na podstawie list, o których mowa w art. 33a ust. 11 i art. 33b ust. 9 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 624). Listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego sporządza i ogłasza dyrektor Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Z art. 15 ust. 1 ustawy zmieniającej wynika, że w terminie 14 dni od dnia jej wejścia w życie był on zobowiązany sporządzić i ogłosić w Biuletynie Informacji Publicznej listę klasyfikacyjną kandydatów na stanowisko asesora sądowego. Na listę tę wpisani mieli być aplikanci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, którzy zdali egzamin sędziowski oraz nie zostali skreśleni z listy aplikantów aplikacji sędziowskiej (pkt 1) oraz referendarze sądowi i asystenci sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali egzamin sędziowski (pkt 2). W świetle pozostałych ustępów art. 15 ustawy zmieniającej, kandydaci wskazani w jego ust. 1 pkt 2 biorą udział w procedurze kwalifikacyjnej na takich samych zasadach jak absolwenci Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury. Według tych samych reguł są umieszczani na liście kwalifikacyjnej, a następnie uczestniczą w dokonywaniu wyboru stanowiska asesora sądowego (art. 15 ust. 4 i 6 ustawy). W odniesieniu do tych spośród nich,

którzy dokonali wyboru, dyrektor Krajowej Szkoły uzyskuje informacje z Krajowego Rejestru Karnego oraz od właściwych organów Policji (art. 15 ust. 7). Lista kwalifikacyjna, na której zostali umieszczeni, jest następnie przedstawiana Ministrowi Sprawiedliwości. Do tych osób, zgodnie z art. 15 ust. 12 ustawy zmieniającej, ma odpowiednie zastosowanie art. 106i p.u.s.p., przewidujący procedurę mianowania na stanowisko asesora sądowego. Dotyczy ich także art. 22a p.u.s.p., przewidujący zasady przydzielania do określonego wydziału sądu i uwzględnienia w planie podziału czynności. W art. 15 ust. 5 ustawy zmieniającej przewidziano też dla nich dodatkowy wymóg, a mianowicie najpóźniej w chwili dokonywania wyboru byli zobowiązani przedstawić zaświadczenie o zdolności do pełnienia obowiązków sędziego ze względu na stan zdrowia. W przedmiocie kontrowersji wynikających z przytoczonych regulacji wypowiedział się Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 15 marca 2018 r., sygn. akt III KRS 4/18. Wskazał tam, że nie można uznać, iż art. 15 ustawy zmieniającej, regulujący w taki sposób sytuację prawną asystentów i referendarzy, którzy zdali egzamin sędziowski w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, jest normą pustą. Sąd Najwyższy wywiódł z tego, że przyjąć trzeba, iż intencją ustawodawcy było przyznanie na gruncie tej jednorazowej procedury, przeprowadzanej na podstawie przepisu przejściowego, osobom określonym w art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy zmieniającej uprawnienia do uzyskania statusu asesora sądowego, pomimo że nie ukończyły aplikacji w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury. Jak wyjaśniono w uzasadnieniu wskazanego wyroku, za taką intencją ustawodawcy przemawia uzasadnienie projektu ustawy zmieniającej (Sejm RP VIII kadencji, nr druku: 1406), gdzie między innymi wskazano, że nowe rozwiązania dotyczące dojścia przez absolwentów Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury do służby sędziowskiej zostają „rozciągnięte na aplikantów tych roczników aplikacji sędziowskiej, którzy w dniu wejścia w życie niniejszej ustawy złożyli już egzamin sędziowski (cztery pierwsze roczniki aplikantów) oraz na referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy w latach 2011-2016 zdali w Krajowej Szkole egzamin sędziowski” i że „w związku z rozszerzeniem na te kategorie osób uprawnienia do ubiegania się o stanowiska asesorów na zasadach przewidzianych dla aplikantów przyszłej aplikacji sędziowskiej, w art. 13” (według projektu, a w uchwalonej ustawie -

w art. 15) „została zawarta szczegółowa regulacja dotycząca sporządzania listy klasyfikacyjnej, dokonywania wyboru miejsca oraz mianowania na stanowiska asesora sądowego. Przyjęte w tym artykule rozwiązanie zakłada, że zostanie ogłoszona tylko jedna lista klasyfikacyjna dla wszystkich wyżej opisanych kategorii osób (czterech roczników aplikantów sędziowskich, referendarzy sądowych i asystentów sędziów, którzy zdali egzamin sędziowski w latach 2011-2016), natomiast Minister Sprawiedliwości będzie uprawniony do przedstawiania kolejnych wykazów wolnych stanowisk asesorskich do momentu, kiedy wszystkim osobom na liście umożliwi się złożenie oświadczeń o dokonaniu wyboru stanowiska asesorskiego”.

Sąd Najwyższy wydając niniejsze orzeczenie podzielił zapatrywanie wyrażone w sprawie III KRS 4/18, zgodnie z którym jakkolwiek - w związku z powyższym - krytycznie należy ocenić regulację warunków ubiegania się o stanowisko asesora w przepisie mającym w istocie charakter proceduralny, bo dotyczący sposobu tworzenia list kandydatów, to zastosować trzeba takie reguły kolizyjne, które odpowiadać będą racjonalnemu ustawodawcy. Biorąc pod uwagę, że jest to przepis przejściowy, który reguluje jednorazowy tryb obsadzania stanowisk asesorskich przez osoby, które na mocy nowelizacji utraciły możliwość ubiegania się o te stanowiska, przyjęć więc należy, że jest to przepis szczególny do art. 106h pkt 2 p.u.s.p., czyniący zadość ochronie praw nabytych i zrównujący na te potrzeby wiedzę i kwalifikacje uzyskane na stanowiskach referendarza i asystenta przez osoby, które egzamin sędziowski zdały w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury z wiedzą i kwalifikacjami uzyskanymi w czasie odbywania aplikacji w tej szkole, zakończonej egzaminem. W konsekwencji należy zgodzić się z odwołującym, iż za nieuprawnione należy uznać stanowisko Krajowej Rady Sądownictwa stanowiące, że prawidłowe zastosowanie art. 15 ust. 1 pkt 2 ustawy zmieniającej pozwala na mianowanie asesorami sądowymi wyłącznie osób spełniających wymagania wynikające z art. 106h p.u.s.p.

Należy także podzielić stanowisko odwołującego, zgodnie z którym doszło do naruszenia art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, poprzez niezastosowanie w procesie wykładni dyrektyw wykładni systemowej i funkcjonalnej, założenia racjonalności prawodawcy, nakazu wykładni

prokonstytucyjnej oraz poszanowania praw nabytych. Jest to bezpośrednim skutkiem zastosowania nieprawidłowej wykładni, szeroko opisanej powyżej. Jak słusznie wskazał odwołujący się, ustawodawca dopuścił, by osoby zdające egzamin sędziowski bez aplikacji ukończonej w KSSiP były wpisywane na listę klasyfikacyjną i dokonywały wyboru stanowisk asesorskich, których zdaniem Rady nie mogli objąć, a jedynym skutkiem dokonania takiego wyboru było pozbawienie tych osób prawa ubiegania się o stanowisko sędziowskie, które uprzednio im przysługiwało. Taka wykładnia narusza wynikające z art. 2 Konstytucji zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa, a także ochrony praw słusznie nabytych. Nie sposób także zakwestionować wskazania odwołującego się, że skoro odwołujący spełnia warunki powołania na stanowisko sędziowskie, a z regulacji ustawowej wynika, że zamiarem ustawodawcy było umożliwienie mu obrania ścieżki wiodącej przez asesurę, to nie można interpretować ustawy tak, by prawo to ograniczyć, bowiem stanowi to naruszenie zasad wynikających z art. 32 ust. 1 i art. 60 Konstytucji. Taka właśnie sytuacja miała miejsce w sprawie niniejszej.

Odwołujący powołał się nadto na obrazę art. 106i § 1, 4 i 8 u.s.p. poprzez oparcie decyzji na kwestionowaniu prawidłowości mianowania odwołującego asesorem sądowym, podczas gdy Rada posiada kompetencje do oceny wniosku o powierzenie pełnienia obowiązków sędziego, a nie do kontroli przesłanek mianowania asesora sądowego. Z tym zarzutem nie można się zgodzić. Zgodnie z art. 3 ust. 1 pkt 2a - 5 ustawy o KRS do kompetencji Rady należy wyrażanie sprzeciwu wobec pełnienia przez asesorów sądowych w sądach powszechnych obowiązków sędziego, uchwalanie zbioru zasad etyki zawodowej sędziów i asesorów sądowych oraz czuwanie nad ich przestrzeganiem, wypowiedanie się o stanie kadry sędziowskiej i asesorskiej oraz wyrażanie stanowiska w sprawach dotyczących sądownictwa, sędziów i asesorów sądowych, wniesionych pod jej obrady przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, inne organy władzy publicznej lub organy samorządu sędziowskiego. Nie można zapominać również o art. 186 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, określającym Krajową Radę Sądownictwa organem państwa stojącym na straży niezależności sądów i niezawisłości sędziów. Ze wskazanych przepisów należy wyprowadzić wniosek, że

Krajowa Rada Sądownictwa jest upoważniona do badania prawidłowości aktu mianowania asesora sądowego w sądzie powszechnym.

W ocenie odwołującego się Krajowa Rada Sądownictwa dopuściła się nadto obrazy art. 33 ust. 1 ustawy o KRS poprzez brak wszechstronnego rozważenia sprawy. Przepis art. 33 ust. 1 ustawy o KRS zobowiązuje Krajową Radę Sądownictwa, aby przed podjęciem uchwały w indywidualnych sprawach należących do jej kompetencji, wszechstronnie rozważyła sprawę, na podstawie udostępnionej dokumentacji oraz wyjaśnień uczestników postępowania lub innych osób, jeśli zostały złożone. O przeprowadzeniu prawidłowej oceny zgłoszonych kandydatur decyduje ocena całościowa (kompleksowa) wynikająca z łącznego zastosowania ustalonych kryteriów, co wynika z obowiązku wszechstronnego rozważenia przez Radę okoliczności sprawy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., III KRS 3/16, LEX nr 2288949). W rozpoznawanej sprawie nie ma podstaw do przyjęcia, że Rada nie dokonała wnikliwej oceny przedstawionych jej kandydatur, skoro uzasadnienie uchwały wskazuje na dokonanie oceny kompleksowej (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 17 marca 2016 r., III KRS 3/16, LEX nr 2288949; z dnia 12 czerwca 2012 r., III KRS 15/12, OSNP 2013 nr 13-14, poz. 166; z dnia 13 lipca 2012 r., III KRS 17/12, OSNP 2013 nr 15-16, poz. 194; z dnia 15 stycznia 2013 r., III KRS 33/12, LEX nr 1294470). Ewentualne błędy w dokonanej ocenie mogą zatem w omawianym przypadku wynikać nie z pobieżnej, niedostatecznej analizy kandydatur, ale z nieprawidłowej wykładni przepisów, o której była mowa wcześniej.

Biorąc pod uwagę wszystkie opisane wyżej okoliczności, Sąd Najwyższy uznał odwołanie Ł.P. za uzasadnione, wobec czego orzekł jak w sentencji.